

500 jaar

NEDERLANDSE PROVINCIE VAN DE **DOMINICANEN**

In 2016 vieren de dominicanen hun achthonderdjarig bestaan.

De Orde van de Predikers is bedoeld om de blijde boodschap van Jezus Christus te verkondigen, tot heil van mensen. De Nederlandse provincie, in 1515 officieel opgericht, is deel van dat verhaal. Vijf eeuwen van rijke geschiedenis, perioden van grote bloei, neergang en... voorzichtige opbloei.

FLITSENDE START

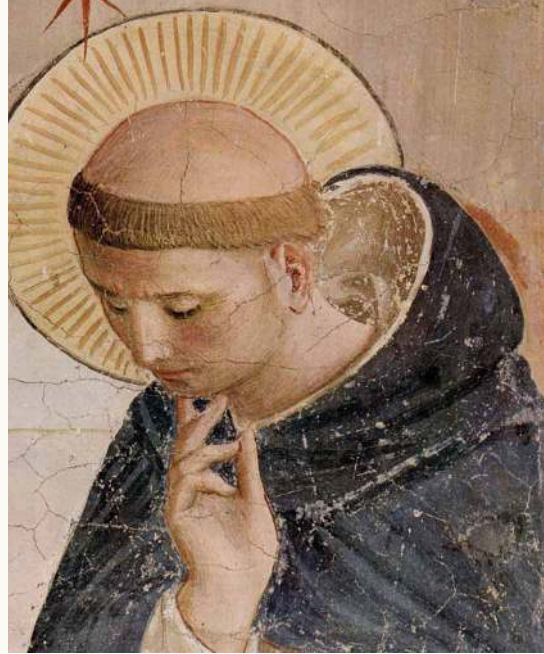
De Orde der Predikers werd in 1216 officieel opgericht door Dominicus de Guzman, een Spaanse priester. Hij stuurde zijn eerste broeders twee aan twee naar de opkomende grote steden. Ze moesten er gaan studeren aan de universiteiten en het evangelie van Jezus Christus verkondigen in een sterk veranderende wereld. Dat moest zonder pracht en praal gebeuren, in alle eenvoud.

Dominicus begon met een paar broeders, maar zo rond 1300 hadden de dominicanen al zo'n 30.000 mensen naar zich toegetrokken, in heel Europa. Ook in de lage landen had de Orde een flitsende start: alleen door de broedertak werden tot 1303 al 19 kloosters gesticht. In de twee eeuwen daarna kwamen er slechts zeven vestigingen bij.

VEEL VARIATIE

De kloosters stonden vooral in de handelssteden. De broeders predikten en bedelden in de gebieden die er een dagreis omheen lagen. Tussen de kloosters was vaak getouwtrek over hoe streng of losjes de regels moesten gelden, en wie welk gebied mocht bedienen.

Overigens is het opvallend dat, anders dan bij andere religieuze orden, die discussies nooit tot splitsing hebben geleid. Tot op de dag van vandaag is er één Orde der Predikers, waarbinnen grote verschillen bestaan. De vrouwelijke tak van de beweging van Dominicus organiseerde zich in een groot aantal aparte congregaties, ook in Nederland.

GERMANIA INFERIOR

Rond 1500 waren de lage landen bij de zee een aaneenschakeling van heerlijkheden, graafschappen, hertogdommen en geestelijke vorstendommen. Pas in 1543 is er onder Karel V sprake van een soort 'staat': de Zeventien Verenigde Nederlanden.

De kloosters in de lage landen hoorden bij Duitse en Franse provincies. **In 1515 werd echter een nieuwe dominicaanse provincie gesticht, met de naam Germania Inferior of Nederduitsland.** Deze naam gebruikte men tot kort na de Tweede Wereldoorlog.

De meeste kloosters in de nieuwe provincie lagen in het Heilig Roomse Rijk van de Duitse Natie. In dit gebied, dat tot aan Lille (Rijssel) liep, sprak men over het algemeen de taal die tot het Nederlands zou uitgroeien.

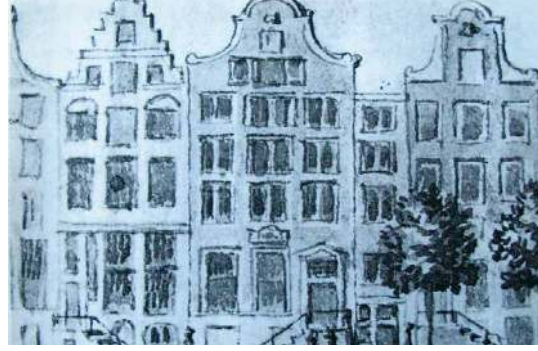
Germania Inferior (1515) Nederduitsland. Inclusief nieuwe kloosterstichtingen in Nederland tussen 1303 en 1515.

REFORMATIE EN SCHUILKERKEN

Kort na de oprichting begon de Reformatie, in Nederland uitlopend in de Tachtigjarige Oorlog met Spanje. Tussen 1574 en 1600 werden de broeders van elf van de dertien kloosters in Nederland verdreven of gedwongen protestant te worden. Van de kloosters in het huidige Nederland bleef alleen Maastricht bestaan, maar dat werd na de Franse Revolutie, eind achttiende eeuw, gesloten.

Toch waren er in die eeuwen dominicanen in Nederland actief. Sommigen trokken rond vanuit de kloosters in de zuidelijke Nederlanden. Anderen begonnen geloofsgemeenschappen op plaatsen waar ze vroeger onderdak vonden, als ze onderweg waren. Ze moesten daar min of meer in het verborgene voor de gelovigen zorgen, via zogenaamde 'schuilkerken'.

BLOEI EN NEERGANG

In 1853 mochten de Nederlandse katholieken weer bisschoppen hebben. Het was het startsein van een grote emancipatiebeweging van Nederlandse katholieken. De dominicanen groeiden van zo'n 50 leden in 1850 tot bijna 600 in 1955.

De Nederlandse provincie was toen een van de grootste van de dominicanen wereldwijd. Nederlandse broeders bouwden kloosters en scholen, werkten mee aan de oprichting van de KRO en katholieke universiteiten en kranten. Missionarissen vlogen uit naar de Antillen, Puerto Rico en Zuid-Afrika.

Na die sterke bloei kwam een scherpe neergang: eind jaren zestig en begin jaren zeventig traden tientallen broeders uit. Er kwamen nauwelijks nieuwe broeders. In 2013 had de Nederlandse provincie de twijfelachtige eer de hoogste gemiddelde leeftijd te hebben van alle dominicanen wereldwijd. Nieuwelingen waren er niet...

OPBLOEI?

Sinds 2013 echter is er een voorzichtig opbloeien te zien. Eind 2015 zijn er vijf dominicanen 'in vorming' en zijn er gesprekken gaande met verschillende andere kandidaten.

De provincie bestaat nu uit bijna zestig broeders die, ondanks hun doorgaans hoge leeftijd, vaak nog actief zijn als pastor, meditatieleraar, bestuurder en natuurlijk als prediker. Er zijn grote kloosters in Zwolle en Huissen, en kleinere in Rotterdam en Berg en Dal, en er zijn dominicaanse centra voor studie en bezinning in Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Huissen en Zwolle.

Daarnaast maken de broeders deel uit van de dominicaanse familie, bestaande uit contemplatieve zusters, zustercongregaties en een groeiende groep lekendominicanen.

Er gaat nog veel veranderen de komende jaren. De Orde der Predikers in Nederland is na vijf eeuwen echter niet aan het uitsterven, maar aan een nieuw leven begonnen, omwille van de verkondiging van de komst van Gods rijk en van het heil van mensen.

DOMINICANEN NEDERLAND
Oude Kleefsebaan 2
6571 BG Berg en Dal

Kijk op onze website
www.dominicanen.nl voor
nieuws, achtergronden,
adressen en informatie voor
wie zich geroepen voelt.